

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko Przedsiębiorstwu [...] "P." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z
siedzibą w P., M. H., J. M. i S. S.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 stycznia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych M. H. i J. M.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odrzuca skargę kasacyjną pozwanych M. H. i J. M. w zakresie zaskarżającym wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] co do zmiany wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 maja 2015 r. sygn. akt II C [...] polegającej na uwzględnieniu powództwa przeciwko P.W. "P." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. oraz S. S. ponadto co do oddalenia apelacji powoda A. S. w pozostałej części,

2) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanych M. H. i J. M. w pozostałym zakresie,

3) zasądza od pozwanych M. H. i J. M. na rzecz powoda A. S. kwotę 1140,- (jeden tysiąc sto czterdzieści) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwane M. H. i J. M. złożyły skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie z powództwa A. S. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę, którym (1) zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 maja 2015 r. w części poprzez zobowiązanie pozwanych wydawcy tygodnika „[...]” - P.W. „P.” sp. z o.o. z siedzibą w P., Redaktor Naczelnej – M. H. , redaktor – J. M. oraz redaktora - S. S. do zamieszczenia w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku, na pierwszej stronie dziennika „[...]” w formacie nie mniejszym niż ½ strony w prostokątnej ramce, standardową czcionką oświadczeń o treści sprecyzowanej w sentencji, zawierających przeproszenie za oznaczone naruszenia dóbr osobistych powoda, (2) zasądzono od pozwanych solidarnie na rzecz Towarzystwa P. w P. kwotę 2.000 zł, (3) oddalono apelację powoda w pozostałej części.

1. Pozwane oznaczyły zakres zaskarżenia jako „wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] w całości”, we wniosku skargi dochodząc jego uchylenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenia w całości i zmiany poprzez oddalenie powództwa. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem procesowym i może być wniesiona tylko przez osobę legitymowaną. Legitymacja zaskarżenia wynika z art. 398¹ § 1 k.p.c. i obejmuje m.in. strony. W wypadku współuczestnictwa procesowego (poza jednolitym i koniecznym) przysługuje ona każdemu ze współuczestników samodzielnie. Jeżeli współuczestnictwo materialne oparte jest na tożsamej podstawie faktycznej i prawnej jeden ze współuczestników nie jest legitymowany do wniesienia skargi kasacyjnej na rzecz pozostałych, nawet gdyby odnoszące się do niego rozstrzygnięcie sądu oddziaływało na jego własne prawa i obowiązki. Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną w zakresie zaskarżającym wyrok reformatoryjny Sądu Apelacyjnego w [...] odnoszący się do P.W. „P.” sp. z o.o. z siedzibą w P. oraz S. S. . W zakresie zaskarżającym wyrok sądu drugiej instancji o oddaleniu apelacji powoda A. S. w pozostałej części skarżące nie wykazały swego pokrzywdzenia, zatem w braku interesu prawnego zaskarżenia skarga także podlega odrzuceniu. Podstawą tych postanowień Sądu Najwyższego jest art. 398⁶ § 3 k.p.c.

2. Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną w pozostałym zakresie z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przyczyny te mają wykazać występowanie kwestii istotnych dla interesu publicznego, uzasadniających przystąpienie do rozpoznania tak szczególnego środka prawnego. W obowiązującym stanie prawnym wnioski o przyjęcie do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Wymogiem formalnym jest zatem oznaczenie przyczyny i zamieszczenie odnoszącego się do niej uzasadnienia. Nie jest wystarczające odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli zawiera ono treściowo tożsame argumenty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - nie publ.). Ograniczenie kognicji Sądu Najwyższego wynika stąd, że orzekanie w przedmiocie przyjęcia następuje na innym etapie postępowania, na posiedzeniu niejawnym w innym składzie, jak merytoryczne rozpoznawanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.).

Skarga powołała w skardze przyczyny wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Co do pierwszej z nich podnieść należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, w zasadzie powinno spełniać wymagania odnoszące się do

zagadnienia prawnego przedstawianego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12, z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy wykazanym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, by mogło być ocenione w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13). Skarżący powinien przedstawić stanowisko co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12). Wymagania te nie są spełnione w wypadku ograniczenia się do sformułowania pytań, wymagających zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Podkreślenia wymaga, że zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne jeżeli Sąd Najwyższy nie zajął co do niego stanowiska, bądź zaszły okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę lub modyfikację (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Skarżące określiły istotne zagadnienie prawne jako *„potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a polegających na rozstrzygnięciu przez Sąd Najwyższy granic dozwolonej krytyki dziennikarskiej, dokonywanej w interesie społecznym w sytuacji, w której powołane do tego organy - w omawianej sprawie prokuratura - nie podejmują wystarczających działań zmierzających do rozwikłania problemu, dotyczącego osoby publicznej, która jest*

zarazem podmiotem tej krytyki”. Taki sposób postawienia zagadnienia prawnego jest niewystarczający, ponieważ nie został oznaczony żaden przepis prawa z nim związany ani dostatecznie sprecyzowany problem. Ogólnikowe twierdzenie o potrzebie wskazania granic dozwolonej krytyki nie pozwala na identyfikację potrzeby i zakresu ewentualnej wykładni, a jak wyżej wskazano odwołanie do podstaw kasacyjnych jest niemożliwe.

Dla skutecznego powołania się na oczywistą zasadność skargi konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, mającej charakter oczywisty, widocznej *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.). Nie może budzić wątpliwości, że zachodzi naruszenie prawa, zauważalne bez głębszej analizy, które przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Sam zarzut uchybienia treści określonego przepisu (przepisów) nie wystarcza dla przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Musi ono pozostawać w bezpośrednim związku z rozstrzygnięciem. Skarżące powinny przywołać konkretne przepisy prawa, którym - ich zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił oraz przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości tego naruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.). Tymczasem ograniczyły się one do powołania art. 14 i 54 Konstytucji RP, art. 10 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 1 Prawa prasowego w zw. z art. 24 k.c. twierdząc, że dwa oznaczone orzeczenia „w sposób jednoznaczny i szeroki rysowały granice dozwolonej krytyki i oceny zachowań, dokonywanych przez dziennikarzy, a czemu przeczy treść zaskarżonego wyroku”. Jedno z tych rozstrzygnięć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., III KK 236/06) wydane zostało w sprawie karnej i dotyczyło wykładni kontratypu dozwolonej krytyki w wypadku postawienia zarzutu zniesławienia, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 212 § 2 k.k., drugie

(wyrok ETPC z dnia 23 października 2012 r. nr 19127/06) dotyczyło wyroku skazującego dziennikarzy na podstawie art. 212 § 2 k.k. za pomówienie za pośrednictwem środków masowego przekazu. Oba zapadły zatem w odmiennym stanie faktycznym i prawnym. Skarżące pominęły całkowicie znaczący dorobek orzecznictwa sądów polskich i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczący cywilno-prawnej ochrony dóbr osobistych.

Z tych względów Sąd Najwyższy w omawianej części na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie).